

Η διαχείριση της κρίσης από τα αστικά κόμματα

του ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στις αρχές της δεκαετίας του '70 στις καπιταλιστικές κοινωνίες και συνεχίζεται ακόμα και σήμερα, έχει επισφραγίσει για πρώτη φορά δυο συγχρόνως δεινά: αυτές τις κοινωνίες: Ανεργία και πληθωρισμός. Αυτό προκύπτει από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία:

Η ανεργία στις χώρες του ΟΟΣΑ πριν ξεσπάσει η κρίση δεν ξεπερνούσε κατά μέσο όρο το 3% του εργατικού δυναμικού. Στη δεκαετία του '70 η ανεργία αυξήθηκε προοδευτικά για να φτάσει σήμερα στο 10% του εργατικού δυναμικού. Υπολογίζεται ότι στις χώρες του

ΟΟΣΑ οι άνεργοι ξεπερνούν τα 40 εκατομμύρια. Τη μεγαλύτερη ανεργία έχουν το Βέλγιο (14%), η Αγγλία (12%) και η Ιρλανδία (12,1%). Στην Ελλάδα παρόλο που δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία υπολογίζεται ότι η ανεργία έχει ξεπεράσει το 11% και εντοπίζεται κυρίως στους νέους που μπαίνουν στην αγορά εργασίας και δεν βρίσκουν δουλειά.

Από την άλλη μεριά ο πληθωρισμός (αύξηση τιμών) στις χώρες του ΟΟΣΑ πριν ξεσπάσει η κρίση δεν ξεπερνούσε κατά μέσο όρο το ποσοστό 3% το χρόνο. Στη δεκαετία του '70 ο πληθωρισμός επιταχύνεται για να φτάσει το 11% σήμερα. Το μεγαλύτερο ποσοστό πληθωρισμού έχουν η Τουρκία, η Ελλάδα (18%), η Ιταλία (19%) και η Ιρλανδία (18%).

Η ταυτόχρονη εμφάνιση ανεργίας και πληθωρισμού δεν έχει προηγούμενο στην ιστορία του καπιταλισμού. Οι παραδοσιακές οικονομικές κρίσεις συνοδεύονταν από μαζική ανεργία αλλά χωρίς πληθωρισμό. Αυτές τις κρίσεις το καπιταλιστικό κράτος μπορούσε να διαχειριστεί με την εφαρμογή κενσιανής επεκτατικής πολιτικής. Αυτή ακριβώς την πολιτική υιοθέτησαν και εφάρμοσαν τα αστικά κόμματα ολόκληρη τη μεταπολεμική περίοδο. Οι αστικές κυβερνήσεις αύξαναν συνεχώς τις κρατικές δαπάνες και τις τραπεζικές πιστώσεις για να περιορίζουν την ανεργία και τη φτώχεια και να διατηρούν έτσι την κοινωνική αρμονία και γαλήνη, απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέχιση της συσσώρευσης κεφαλαίου.

Η κενσιανή όμως πολιτική αποδείχτηκε ανίσχυρη για τη διαχείριση της σημερινής κρίσης που προκαλεί ταυτόχρονα ανεργία και πληθωρισμό. Αν το κράτος συνεχίσει να αυξάνει τις δαπάνες του για να περιορίσει την ανεργία θα επιταχυνθεί ο πληθωρισμός. Αν πάλι σταματήσει να αυξάνει τις δαπάνες του για να συγκρατήσει τον πληθωρισμό θα αυξηθεί η ανεργία.

Μπροστά σε αυτή την κατάσταση τα αστικά κόμματα έχουν προσανατολιστεί εδώ και κάμποσο καιρό στην υιοθέτηση και εφαρμογή μιας άλλης πολιτικής που, φορτώνοντας όλο το βάρος της κρίσης στην εργατική τάξη και τα μικροαστικά στρώ-

ματα, αυξάνει το ποσοστό κέρδους του μεγάλου κεφαλαίου για να συνεχίσει τη συσσώρευση. Πρόκειται για τη λεγόμενη μονεταριστική πολιτική.

Με απλά λόγια η μονεταριστική πολιτική προτείνει: Το κράτος θα πρέπει να περιορίσει τις κρατικές δαπάνες που εξασφαλίζουν απασχόληση στους άνεργους και να περικόψει τις κοινωνικές παροχές που περιορίζουν τη φτώχεια. Θα πρέπει επίσης να μειώσει τη φορολογία των κερδών και να δώσει κίνητρα στις «παραγωγικές» επιχειρήσεις. Να περιορίσει τις τραπεζικές πιστώσεις και να αφήσει να κλείσουν οι επιχειρήσεις που με τα κριτήρια της αγοράς δεν λειτουργούν «αποδοτικά». Θα πρέπει να αφήνει τον εργατικό μισθό να διαμορφώνεται με ατομικές συμβάσεις στην αγορά.

Μια τέτοια πολιτική αποβλέπει στην αύξηση του κέρδους του μεγάλου κεφαλαίου σε βάρος της εργατικής τάξης και των μικροαστών με τους εξής τρόπους: α) Η μαζική ανεργία που προκαλεί η πολιτική αυτή ρίχνει χαμηλά τον εργατικό μισθό και άρα αυξάνει το ποσοστό κέρδους, β) το κλείσιμο των επιχειρήσεων (κυρίως των μικρομεσαίων) που με τα κριτήρια της αγοράς δεν λειτουργούν αποδοτικά, καταστρέφει μεγάλες ποσότητες κεφαλαίου και η μάζα της υπεραξίας μοιράζεται τώρα σε λιγότερα κεφάλαια που σημαίνει αύξηση του ποσοστού κέρδους.

Αλλά η μαζική ανεργία και φτώχεια που προκαλεί η εφαρμογή της μονεταριστικής πολιτικής είναι επόμενο να κινητοποιεί την εργατική τάξη και ευρύτερα στρώματα του λαού σε διεκδικητικούς αγώνες που απειλούν την κοινωνική αρμονία και γαλήνη και θέτουν σε αμφισβήτηση και αυτή ακόμη τη νομιμότητα της αστικής κοινωνίας. Πώς αντιμετωπίζουν τους κινδύνους αυτούς τα αστικά κόμματα που διαχειρίζονται την κρίση;

Ένας τρόπος είναι η χρησιμοποίηση των καταπιεστικών μηχανισμών του κράτους για την καταστολή των διεκδικητικών αγώνων της εργατικής τάξης. Τούτο σημαίνει περισσότερο αυταρχικές μορφές διακυβέρνησης. Αυτή τη μέθοδο πήγε να εφαρμόσει η Θάτσερ στην περίπτωση των ανθρακωρύχων για να δοκιμάσει το βαθμό επιτυχίας της ώστε να την γενικεύσει για την εφαρμογή σκληρής για τον εκσυγχρονισμό του καπιταλιστικού σχηματισμού της Αγγλίας. Βέβαια η Θάτσερ με τη μέθοδο αυτή κέρδισε μια πύρρεια νίκη που της κόστισε ακριβώς.

Ένας άλλος τρόπος να περάσει η μονεταριστική πολιτική χωρίς κοινωνικές αναταραχές είναι η ιδεολογικο-πολιτική παραπλάνηση του λαού.

Μια μορφή ιδεολογικής παραπλάνησης είναι να εγχαχτεί στο λαό η αντίληψη ότι για όλα τα δεινά, την ανεργία, τον πληθωρισμό κ.λπ. φταίει το

κράτος που παρεμβαίνει συνεχώς στην οικονομία, αναλαμβάνει επιχειρηματική δράση και κάνει μεγάλες «αντιπαραγωγικές» δαπάνες. Τέτοιου είδους ιδεολογικοπολιτική παραπλάνηση επιχειρούν κυρίως τα συντηρητικά αστικά κόμματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το προεκλογικό οικονομικό πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας. Με τις διακηρύξεις περί φιλελευθερισμού η Ν. Δημοκρατία προσπαθεί να παραπλανήσει τα μικροαστικά στρώματα του πληθυσμού και να τους αποσπάσει την ψήφο για να εφαρμόσει μονεταριστική πολιτική που θα αυξάνει το κέρδη του μεγάλου κεφαλαίου σε βάρος κυρίως των μικρομεσαίων που μια αυστηρή μονεταριστική πολιτική θα εξαφάνιζε από την αγορά.

Μια άλλη σοβαρότερη μορφή ιδεολογικοπολιτικής παραπλάνησης για να περάσει η μονεταριστική πολιτική χωρίς κοινωνικές εντάσεις είναι ο μανδύας του σοσιαλισμού που ντύνονται ορισμένα αστικά κόμματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η περίπτωση του ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα και του σοσιαλιστικού κόμματος του Μιτεράν στη Γαλλία. Ας πάρουμε την περίπτωση του ΠΑΣΟΚ. Από πολλές ενδείξεις προκύπτει ότι τα χρόνια που το ΠΑΣΟΚ διαχειρίστηκε τον καπιταλισμό στην Ελλάδα εφάρμοσε μια ήπια μονεταριστική πολιτική:

Μείωσε το ρυθμό αύξησης των δημοσίων δαπανών. Πάγωσε για ορισμένο χρονικό διάστημα τους μισθούς και τα ημερομίσθια με τη μέθοδο του ετεροχρονισμού. Θέσπισε την ΑΤΑ με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνεται απλώς οριζόντια ανακατανομή εισοδήματος μέσα στην ίδια την εργατική τάξη από τους υψηλόμισθους στους χαμηλόμισθους και όχι κάθετη αναδιανομή από το κεφάλαιο στην εργατική τάξη. Με το άρθρο 4 περιορίσε το δικαίωμα της απεργίας σε μεγάλες κατηγορίες εργαζομένων. Θέσπισε γενναϊοδωρες επιχορηγήσεις για το κεφάλαιο.

Η μονεταριστική πολιτική του ΠΑΣΟΚ είχε σαν συνέπεια να αυξηθεί σημαντικά η ανεργία και τα εισοδήματα πολλών εργαζομένων να μην προσαρμόζονται με το ίδιο ποσοστό του πληθωρισμού και να μειώνονται λόγω υπερφορολόγησης. Παρόλα αυτά η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εφάρμοσε τη μονεταριστική πολιτική της χωρίς σοβαρές κοινωνικές εντάσεις. Ο κύριος λόγος είναι ότι ενώ το ΠΑΣΟΚ ουσιαστικά είναι το δεύτερο εναλλακτικό αστικό κόμμα που διαχειρίζεται τον καπιταλισμό στην Ελλάδα εμφανίζεται με προσωπείο σοσιαλιστικό κάνει σοσιαλιστικές διακηρύξεις και χρησιμοποιεί σοσιαλιστική φρασεολογία και συνθηματολογία. Με αυτού του είδους την ιδεολογικοπολιτική παραπλάνηση έχει κατορθώσει να εγκλωβίσει σημαντικό ποσοστό αριστερών στο κόμμα του και να ευνοχεί το αριστερό κίνημα και τους διεκδικητικούς αγώνες των εργαζομένων.

ΤΟΥ

Ένας αδυσώπητος αντιστάται ο πιο οξυς στον α. αναπτύσσεται στον σ. καπιταλιστικό κόσμο. Η παγ. αγορά ξαναμοιράζεται καθημερ. νέα τεχνολογία αποδιαρθρώνει σημερινούς τομείς της παραγωγής. προκαλεί επαναστατικές αλλαγές στ. τρόπο και στο μέγεθος της εκμετάλλευσης. Κάθε χώρα προσπαθεί να μετακυλήσει στις άλλες τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης.

Οι οικονομικός ανταγωνισμός συμπλέκεται με τη διπλωματία, επηρεάζει την εξωτερική πολιτική των χωρών, διαμορφώνει τελικά τις διεθνείς σχέσεις. Ο πόλεμος των άστρων, οι έντονοι αμερικανοευρωπαϊκοί διαξιφισμοί για τις αιτίες καθυστέρησης της νέας τεχνολογίας στην Ευρώπη, τα υψηλά επιτόκια των ΗΠΑ, η τιμή του δολαρίου, οι εμπορικοί περιορισμοί είναι τα σταυρικά σημεία όπου τελικά συναντώνται ο ανταγωνισμός και η διεθνής διπλωματία στην λυσσώδη προσπάθεια για την ανακατανομή της οικονομικής και της γενικότερης ισχύος.

Και είναι ασφαλώς χωρίς αντίκρουσμα οι υποσχέσεις και οι διακηρύξεις για αδέσμευτη, ανεξάρτητη υπερήφανη εξωτερική πολιτική, της χώρας μας, αν δεν στηρίζονται στην δελτίωση της ασθενικής μας θέσης στον διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Η ελληνική οικονομία όχι μόνο δεν δελτιώνει τη συμμετοχή της, αλλά αντίστροφα υποχρεώνεται να υποχωρεί στη διεθνή και την εσωτερική αγορά. Και θα συνεχίσει να υποχωρεί, όσο δεν θα βγει από την ολόπλευρη κρίση, μέσα στην οποία έχει παταλύνει, πάνω από δέκα χρόνια.

Οι κυβερνητικές εκτιμήσεις για την ελληνική οικονομική συγκυρία, έχουν περάσει από διάφορες πολυκύμαντες φάσεις και έχουν υποστεί οδυνηρές παραμορφωτικές προσαρμογές. Από το προεκλογικό πρόγραμμα σταθεροποίησης των 100 ημερών, μπήκαμε στην στενωπό του 82. Ζήσαμε δυο χρόνια με εκείνο το «πρώτα η σταθεροποίηση και μετά η ανάκαμψη». Τώρα, πέντε εβδομάδες πριν τις εκλογές, θρυσκόμαστε μπροστά σε δυο αντιφατικές διατυπώσεις. Την αισιόδοξη κυβερνητική που υποστηρίζει ότι «μπήκαμε στη φάση της σταθερής ανάκαμψης» και την προσηκτική του διοικητού της Τραπεζής της Ελλάδος να λέει ότι σημειώθηκε «πρόοδος στην κατεύθυνση της σταθεροποίησης».

Η κατάσταση δέβαια είναι λίγο χειρότερη και από την μετρημένη εκτίμηση της Τραπεζής. Η οικονομική κρίση θαβάνει. Η ανεργία αυξάνει, ο πληθωρισμός είναι τριπλάσιος από το μέσο όρο στην ΕΟΚ, ο εξωτερικός δανεισμός παίρνει απειλητικές διαστάσεις, οι επενδύσεις μειώνονται, θρυσκόμαστε σε μια φάση αποδιομηχάνισης.

Πίσω από τις προεκλογικές παρωγές της κυβέρνησης διακρίνονται οι διασώσεις για μια πολιτική λιτότητας, οικονομική πολιτική που εφάρμοσε ΠΑΣΟΚ δεν ανέκοψε την καθορροία της οικονομίας δεν μας έβγαλε από την κρίση.

Χωρίς συγκεκριμένους στόχους κοινωνικών μετασχηματισμών κοινωνικά στηρίγματα η πολιτική εξαντλήθηκε σε καπιταλιστικές κραυγές, σε διορθωτικές, σε μέρες φορές, έπληταν εκλογικών κεφαλαιοκρατιών (ΑΓΕΤ, κ.λπ.) αλ-

ση, σχό, γικό και, θερή του λα

Αυτό των μέσ, μεταβολές γής και τη νέων κλάδ, κές αλλαγές σ, γωγικότητα, αν μάτων.

Οι στόχοι αυτοί μπορεί να φαίνονται είναι δέβαιο, ότι προωθούνται, θα π, αντιδράσεις του με, αλλά θα γευτούν και α, σε σε διάφορες κατη, νων, ανάμεσα στους ερ, τα άλλα κοινωνικά στρω

Οι μεγάλες δυσκολίες δε στον προσδιορισμό των π, των τεχνικών στόχων. Η ο, ο γραμμικός προγραμμα, μέθοδος των εισροών - έχουν εξασφαλίσει τις τεχν, αναζήτηση των άριστων λ, τις αρχές της 10ετίας του

Τα προβλήματα είναι κοιν, ξικά. Πρέπει να προσδιο, σαφήνεια οι φορείς αυτής τ, θειας, τα κοινωνικά πλαίσ, οποία θα στηρίζονται.

Η Ν.Δ. βλέπει τις λύσ, ασυδοσία του μεγάλ, ιδιαίτερα του ξένου, από κάθε έλεγχο, εκμεταλλευτικής τ, θα βάλει σε κίνηση, ρηση με δέλεαρ τ,

Στις συγκεκριμ, κες, του προσ, και των εξ, ρυθμίσεων, εκτός των, ραγωγ, του Π, να αν, ματ,